

Pilar 3 | **2013**
BN Bank ASA

The logo consists of a red rounded square with a white border. Inside the square, the text "BN Bank" is written in white, bold, sans-serif font.

BN Bank

Innhold

1.	Innledning	3
2.	Dagens kapitaldekningsregler.....	4
3.	Metodevalg for BN Bank ASA.....	9
4.	Konsolidering.....	11
5.	Risiko- og kapitalstyring i BN Bank ASA	11
6.	Informasjon per risikogruppe	15

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsollidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

1. Innledning

Krav til finansinstitusjonenes beregning av kapitaldekning, Basel II, trådte i kraft 1. januar 2007. Kapitalkravene stiller spesi-
fikke krav om offentliggjøring av finansiell informasjon (Pilar 3) som skal bidra til at ulike markedsaktører bedre kan vurdere
institusjonens risikonivå, risikostyring og kontroll samt kapitalisering.

Dette dokumentet inneholder informasjon om risikostyring, risikomåling og kapitaldekning i henhold til kravene i kapital-
kravforskriftens del IX Pilar 3. Pilar 3 er ikke underlagt revisjon.

Metodene som anvendes for beregning av kapitalkrav for kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko (Pilar 1) er beskre-
vet i dokumentet. Videre inneholder det informasjon om bankens interne måling, rapportering og styring av risiko (Pilar 2).
Metodene for beregning av økonomisk kapital, samt bruken av denne i bankens styring er også beskrevet. I beregningene
av økonomisk kapital blir også andre risikotyper enn de som er dekket av kapitalkravene kvantifisert.

Det legges opp til å utarbeide et tilsvarende dokument hvert år i tilknytning til årsrapporten. Vesentlige endringer som gjør
at innholdet i dokumentet avviker betydelig fra faktiske forhold vil kunne medføre hyppigere oppdatering av informasjonen.

Dette dokumentet gir en beskrivelse av risiko- og kapitalstyring i BN Bank, og skal dekke krav til offentliggjøring av finansiell
informasjon slik dette fremkommer av kapitalkravforskriftens del IX.

Som hovedregel oppdateres dokumentet årlig, men dersom det skjer vesentlige endringer med betydning for vurderingen
av konsernets finansielle stilling vil dokumentet oppdateres med ny informasjon. Periodisk informasjon om kapitaldekning
og minimumskrav til ansvarlig kapital er tilgjengelig i bankens kvartalsrapporter.

Utover den informasjon som er tilgjengelig i dette dokumentet vises til Om oss/IR på BN Banks hjemmeside bnbank.no.

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsolidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

2. Dagens kapitaldekningsregler

EUs direktiv for kapitaldekning ble innført i Norge fra 1. januar 2007. Regelverket bygger på en standard for kapitaldekningsberegninger fra Bank for International Settlements (BIS). Formålet med kapitaldekningsregelverket var å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom:

- Mer risikosensitivt kapitalkrav
- Bedre risikostyring og kontroll
- Tettere tilsyn
- Mer informasjon til markedet

Regelverket skal sørge for at det blir større samsvar mellom hvordan myndighetene setter krav til kapitaldekning i finansinstitusjonene og den metodikken institusjonene selv benytter for å beregne sitt kapitalbehov.

Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

Pilar 1: Minimumskrav til ansvarlig kapital

Pilar 2: Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging

Pilar 3: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

I de påfølgende kapitlene er det redegjort nærmere for innholdet i den enkelte pilar.

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsollidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

2.1. Pilar 1

Minimumskrav til ansvarlig kapital

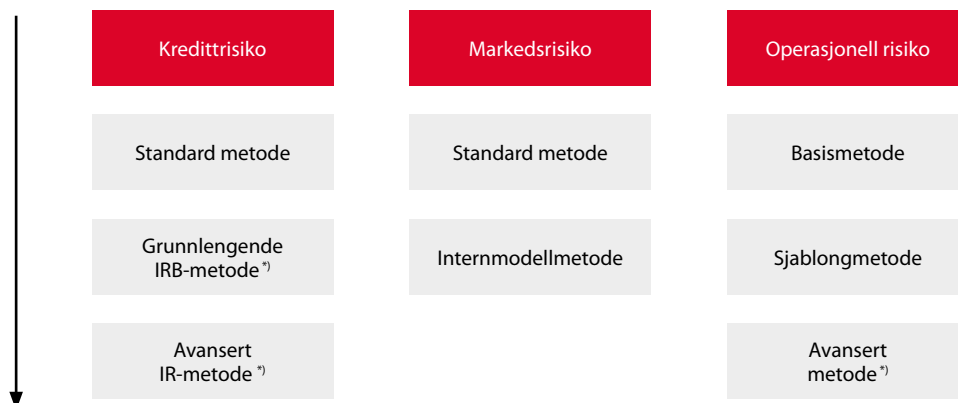
Pilar 1 omhandler minstekrav til kapitaldekning og er en videreutvikling av det tidligere kapitaldekningsregelverket, Basel I. De nye reglene innebærer ingen endring i den grunnleggende konstruksjonen av kapitalkravet, som fortsatt blir 8 %, men det er noen endringer i regelverket for hva som kan regnes som ansvarlig kapital og sammensetningen av denne. De store endringene gjelder beregningen av kapitalkravet for kredittisiko og introduksjonen av et eksplisitt kapitalkrav for operasjonell risiko. Krav til kapitaldekning for markedsrisiko berøres i mindre grad av det nye regelverket.

$$\frac{\text{Kjernekapital + Tilleggskapital}}{\text{Kredittisiko + Markedsrisiko + Operasjonell risiko}} \geq 8\%$$

I lys av økte krav gjennom CRD IV regelverket vil krav til kjernekapital være minimum 12,5%¹ innen 1.juli 2016. For SIFI banker vil kravet til kjernekapital være minimum 14,5%².

Figur 1 viser de ulike metodene bankene kan benytte for å komme frem til beregningsgrunnlaget. Metodene som er merket med * krever godkjenning av Finanstilsynet.

Figur 1: Kapitalkravsmodeller

^{*)} Metodene krever godkjenning av Finanstilsynet

For banker som er godkjent til å benytte interne målemetoder (Internal Rating Based Approach) for kredittisiko, betyr det at det lovbestemte minimumskravet til kapitaldekning for kredittisiko er basert på bankens interne risikovurderinger. Dette vil gjøre det lovbestemte minimumskravet til kapitaldekning mer risikosensitivt, slik at kapitalkravet i større grad vil samsvare med risikoen i de underliggende porteføljer.

Ved bruk av Grunnleggende IRB-metode beregnes risikoparametere PD (misligholdssannsynlighet) og S (størrelsesparameter) ved bruk av egne modeller. Risikoparametrene KF (konverteringsfaktor til bruk for å fastsette eksponering ved mislighold, "EAD") og LGD (tapsgrad gitt mislighold) er sjablongregler fastsatt i Forskrift om Kapitalkrav.

Ved bruk av Avansert IRB-metode beregnes risikoparametrene EAD, PD, KF og LGD ved bruk av egne modeller. Disse parametrene benyttes for beregning av kapitalkravet.

Core tier 1 på 11,0% inkludert motsyklisk tillegg på 1,0% + Tier 1 på 1,5%

Core tier 1 på 13,0% inkludert motsyklisk tillegg på 1,0% og SIFI tillegg på 2,0% + Tier 1 på 1,5%

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsolidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

For banker som er godkjent til å benytte interne målemetoder (Internal Rating Based Approach) for kredittrisiko, betyr det at det lovbestemte minimumskravet til kapitaldekning for kredittrisiko er basert på bankens interne risikovurderinger. Dette vil gjøre det lovbestemte minimumskravet til kapitaldekning mer risikosensitivt, slik at kapitalkravet i større grad vil samsvare med risikoen i de underliggende porteføljer.

Ved bruk av Grunnleggende IRB-metode beregnes risikoparametere PD (misligholdssannsynlighet) og S (størrelsesparameter) ved bruk av egne modeller. Risikoparametrene KF (konverteringsfaktor til bruk for å fastsette eksponering ved mislighold, "EAD") og LGD (tapsgrad gitt mislighold) er sjablongregler fastsatt i Forskrift om Kapitalkrav.

Ved bruk av Avansert IRB-metode beregnes risikoparametrene EAD, PD, KF og LGD ved bruk av egne modeller. Disse parametrene benyttes for beregning av kapitalkravet.

I en overgangsperiode skal IRB-bankene ha et minimum beregningsgrunnlag basert på gjeldende kapitaldekningsregelverk (Basel II) som ikke er lavere enn 80 prosent av minimum beregningsgrunnlag basert på det gamle kapitaldekningsregelverket (Basel I). Norske myndigheter har bestemt at "IRB-gulvet" skal videreføres inntil videre, men skal i utgangspunktet opphøre ved innføringen av Basel III. Myndighetene har samtidig signalisert at de vil stramme inn på risikovekter slik at beregningsgrunnlaget for bankene ikke vil bli redusert ved opphøring av "IRB-gulvet".

BN Bank ASA søkte i mai 2012 om AIRB-godkjenning. I april 2014 mottok vi brev fra Finanstilsynet med tillatelse til bruk av avansert IRB metode for foretaksengasjement. Finanstilsynet vil ferdigbehandle søknad om bruk av IRB-metode for massemarkedsengasjementer når nye krav for boliglånsmodeller er vedtatt. For BN Bank vil "IRB-gulvet" være begrensende i forhold til å kunne redusere beregningsgrunnlaget. Dette gjør at en strategi med kapitalallokering ved å erstatte høy risiko med lav risiko engasjement med lavere margin ikke vil redusere beregningsgrunnlaget for kapital i banken, men vil gi lavere avkastning i banken.

Ulikt regelverk gjør at utenlandske banker kan prise risikoen lavere enn oss. BN Bank er bekymret for at denne konkurransevridningen vil svekke vår konkurransevne og kapitaltilgang i favør av utenlandske banker.

2.2. Pilar 2

Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Pilar 2 er basert på to hovedprinsipper

1. Pilar 2 stiller krav til bankenes kapitalvurderingsprosess (ICAAP) hvis formål er å sikre en strukturert og dokumentert prosess for vurdering av konsernets risikoprofil i den hensikt å skape sikkerhet for at konsernet har tilstrekkelig kapital til å dekke risikoen forbundet med virksomheten.
2. I tillegg skal bankene ha en strategi for å opprettholde et tilstrekkelig kapitalnivå.

Finanstilsynet skal gjennomgå og evaluere bankenes interne vurdering av kapitalbehov og strategier, samt overvåke og sikre overholdelse av de myndighetspålagte kapitalkravene. Finanstilsynet har myndighet til å sette i verk passende tilsynsmessige tiltak om de ikke er tilfreds med resultatet av denne prosessen. Det regulatoriske kravet om bankenes innrapportering av ICAAP ble gjeldende første gang i 2008.

BN Bank har etablert en strategi og prosess for risikostyring og vurdering av kapitalbehov og hvordan dette kan opprettholdes. Vurderingen av kapitalbehovet inkluderer størrelse, sammensetning og fordeling av den ansvarlige kapitalen tilpasset nivået på de risikoer som banken er eller kan bli utsatt for. Vurderingene er risikobaserte og fremoverskuende. Risikoområder som vurderes i tillegg til Pilar 1 risikoene, er konsentrasjonsrisiko i kredittporteføljen, rente- og valutarisiko i bankporteføljen, likviditetsrisiko, forretningsmessig risiko, eierrisiko og omdømmerisiko. ICAAP har ikke oppmerksomhet på kun én metode eller ett tall, men presenterer et sett med beregninger med blant annet ulike tidshorisonter, konfidensnivå og forutsetninger.

BN Bank har gjennomført vurderingene for 2013 med tilhørende rapportering til Finanstilsynet. Hovedkonklusjonene er at bankens risiko-, kapital- og likviditetssituasjon er forbedret i løpet av 2013, styring og kontroll i banken vurderes som tilfredsstillende og at banken etter styrets oppfatning er tilstrekkelig kapitalisert i forhold til bankens risikonivå.

Den operasjonelle og compliance risikoen har etter bankens vurdering økt i 2012 som følge av økende og mer komplekse regulatoriske krav spesielt innenfor kredittområdet, hvitvaskingsregelverket og krav knyttet til behandling av personopplysninger. Banken mener likevel at den p.t. er tilstrekkelig bemannet for å ivareta kravene gjennom egen organisasjon og tilgang til kompetanse og samarbeid med Sparebank1-alliansen. Det er et eget Complianceutvalg i banken samt at banken deltar i diverse fora i regi av SpareBank 1 alliansen. Økte regulatoriske krav fra myndigheter påfører økt fokus i organisasjonen ved forståelse, implementering, oppfølging og rapportering. Regulatoriske krav vil derimot bedre styring og kontroll i banken på flere risikoområder, og kan redusere omdømmerisiko og redusere konsesjonsrisiko.

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsollidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

2.3. Pilar 3

Offentliggjøring av informasjon

Formålet med pilar 3 er å supplere minimumskravene i pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølging i pilar 2. Pilar 3 skal bidra til at ulike markedsaktører bedre kan vurdere institusjonenes risikonivå på ulike områder, deres styring og kontroll med risikoene samt institusjonens kapitalisering.

Intensjonen er at Pilar 3 skal medvirke til økt markedsdisiplin gjennom at markedsaktører har tilgang til relevant informasjon om institusjonene og kan handle deretter. Institusjonene kan med de nye kapitaldekningsreglene i større grad enn tidligere benytte egne metoder for å beregne kapitalkravet. Offentliggjøring av relevant informasjon er derfor blitt viktigere.

2.4. Nye reguleringer

2.4.1 Nye kapitaldekningsregler (Basel III)

Som en følge av den internasjonale finanskrisen ble det klart at dagens regelverk ikke har vært tilstrekkelig robust til at man har vært i stand til å regulere seg vekk fra krisen. Konsekvensen av dette er en rekke endringer i regelverket for å sikre økt robusthet. Forslagene i CRD IV er vurdert av Finanstilsynet og Norges bank, og de norske tilsynsmyndighetene støtter de internasjonale forslagene.

2.4.1.1 Nye krav til nivå og sammensetning av kjernekapital

Selv om minimum kapitaldekningsnivå ikke er endret vil det på internasjonalt nivå finne sted en vesentlig skjerping av krav til sammensetning av kjernekapitalen. Finanstilsynet i Norge har ligget i forkant, og de fleste av forslagene til innstramning av fradrag i kjernekapital vil derfor ha mindre effekt for norske banker enn for en del andre finansinstitusjoner i Europa.

2.4.1.2 Innføring av et uvektet kapitalkrav (Leverage Ratio)

Lave kapitalvekter har medført at institusjoner har kunnet ha betydelige eksponeringer som har hatt lave risikovekter. Verdifall på disse posisjonene medførte en svekkelse av soliditet og et behov for avvikling av posisjoner for å styrke kapitaldekningen. På grunn av de lave risikovektene medførte det at vesentlige posisjoner ble realisert, og forsterket prisfallet. Innføring av et uvektet kapitalkrav vil bidra til å dempe disse effektene.

I tillegg til regnskapsmessig balanse skal det foretas justeringer for off-balance poster. Det foreløpige forslaget er på 3 % og vil ikke påvirke konsernets kapitalbehov.

BN Bank har en leverage ratio på 9,1 % per 4.kvartal 2013.

2.4.1.3 Innføring av nye kapitalbuffere

Bufferkravet er delt mellom en bevaringsbuffer, en motsyklisk buffer og systemrisikobuffer.

Kravet til bevaringsbuffer på 2,5 % av bankens beregningsgrunnlag gjelder alltid. I bevaringsbufferen er det ulike restriksjoner på en banks utdeling av overskudd avhengig av hvor i bufferområdet en bank befinner seg. Dersom banken er nær minstekravet til egenkapital, er restriksjonene strenge. Dersom banken nesten oppfyller bufferkravet er restriksjonene mindre strenge.

Når det motsykliske bufferkravet skrur på av de nasjonale myndighetene, øker mengden bufferkapital en bank må ha for ikke å møte restriksjoner på utdeling av overskuddet, og hele skalaen for restriksjonene strekkes tilsvarende. Baselkomiteens forslag om motsyklisk kapitalbuffer innebærer at banker kan pålegges et tilleggskrav til egenkapitalen dersom systemrisikoen i økonomien øker. Rådet fra Norges Bank om når den motsykliske kapitalbufferen skal hensyntas vil som regel ta utgangspunkt i følgende fire nøkkelindikatorer:

1. Samlet kreditt (K2 husholdninger og K3 Fastlands-Norge) som andel av BNP for Fastlands-Norge
2. Boligpriser i forhold til husholdningens disponible inntekt
3. Salgspriser på næringsseiendom
4. Andelen markedsfinansiering i norske kredittinstitusjoner

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsolidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

Tilleggskravet skal gjelde alle banker, siden denne systemrisikoen også kan ramme banker som ikke selv har hatt svært høy utlånsvekst. Den viktigste virkningen av tilleggskravet vil normalt være at bankene blir bedre rustet til å dekke tapene om de skulle komme.

Tilleggskravet vil kunne være fra null til 2,5 prosent og fastsettes av nasjonale tilsynsmyndigheter med 12 måneders varsel. Etter Baselkomiteens forslag vil kravet gjelde alle banker som gir kreditt til kunder i vedkommende land. Myndighetene i Norge har bestemt at motsykliske kravet vil være 1,0% per 1.juli 2015.

I tillegg er det innført kapitalbuffer for all bankvirksomhet og for de mest systemkritiske institusjonene som er «too big to fail» og som Basel Committee on Banking Supervision skriver «should have loss-absorbing capacity beyond the minimum standards and the work on this issue is ongoing». For Norge er det pålagt alle banker et generelt systemrisikobuffer på 3,0% og for de bankene som er definert som systemviktig er det foreslått et tillegg på 2,0%. For de mest systemkritiske bankene vil dermed denne systemrisikobufferen kunne utgjøre opp mot 5 %.

For detaljer rundt bankens kapitalmål se kapittel 5.

Bankens kapitalplan viser at BN Bank har styringsfart til å nå sine kapitalmål både på kort og lang sikt gjennom inntjening og justering av risikovektede eiendeler. I tillegg vil banken kunne få en effekt av AIRB-godkjenningen.

2.4.1.4 Fremoverskuende nedskrivninger

Overgangen til nye nedskrivningsregler medførte en betydelig tilbakeføring av tapsavsetninger i banknæringen, både i Norge og utlandet. Kravet om objektivt observerbare bevis som grunnlag for nedskrivning (incurred loss) har som konsekvens at nedskrivningene blir konjunkturfølsomme. Det er stilt spørsmål ved om disse egenskapene er konjunkturfosterkende (prosykliske). Internasjonalt jobbes det nå med en overgang til fremoverskuende nedskrivninger (expected loss). Det er flere utfordringer knyttet til disse endringene, men IASB og FASB jobber med tanke på å etablere et felles regelverk som skal erstatte IAS 39.

2.4.1.5 Innføring av kvantitative likviditetskrav

Fra og med 2012 er det vedtatt en endring i rammestrukturen for likviditetsrisiko slik at denne er i samsvar med strukturen i Basel III -regelverket. Kortsiktige og langsiktige rammer for likviditetsrisiko måles ved de nye internasjonale standardene. Ved hjelp av observasjonsperiodene er det lagt opp til en gradvis tilpasning til minimumskravene innen tidsrammene, slik de er beskrevet av Baselkomiteén. Banken vurderer jevnlig forutsetningene som likviditetsstyringen bygger på. Dette omfatter vurderinger av om eiendeler som er klassifisert som likvide, kan realiseres eller belånes i henhold til forutsetningene som er lagt til grunn, samt i hvilken grad antagelsene om stabilitet i finansieringen er realistiske i en bankspesifikk krise eller i en situasjon med svikt i markedene.

2.4.1.5.1 Innføring av likviditetskrav (LCR)

Finansinstitusjoner møter stadig strengere krav for å ha en tilstrekkelig likviditetsbuffer for å overleve perioder med stort stress. LCR (Liquidity Coverage Ratio) har store likhetstrekk med tradisjonelle likviditetsindikatorer, men stiller strenge krav til hva som kvalifiserer som likvide aktiva. I hovedsak inngår kontanter, statspapirer og svært likvide aktiva (i dette tilfelle definert som obligasjoner med fortrinnsrett og godt ratede industriobligasjoner). Disse aktivaene skal dekke en netto negativ kontantstrøm i en stresset periode på 30 dager. I stresset inngår både balanse og off-balanceposter.

I tilknytning til utkast til høringsnotatet 4.nov 2013 oversendt fra Finanstilsynet med forslag til kriterier for identifikasjon av systemviktige finansinstitusjoner til Finansdepartementet foreslås det at SIFI banker må oppfylle kravet om LCR på 100% fra 1.7.2015 og Likviditetsindikator på 110%. Øvrige banker har krav om LCR på 60% og Likviditetsindikator 1 på 100% fra samme tidspunkt. Ved utgangen av 4.kvartal 2013 var LCR beregnet til 114,6% og Likviditetsindikator 1 beregnet til 113%.

2.4.1.5.2 Innføring av krav om langsiktig finansiering(NSFR)

I etterkant av finanskrisen har fokus i større grad rettet seg mot løpetiden på bankens finansiering. Gjennom etablering av dette nøkkeltallet skal en sikre at bankens eiendelsside i balansen er tilstrekkelig langsiktig og stabilt finansiert, i dette tilfellet definert som finansiert med løpetider over ett år. Kravet forventes innført i 2018. Ved utgangen av 4.kvartal 2013 var NSFR beregnet til 111,1%.

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsollidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

3. Metodevalg for BN Bank ASA

3.1 Kredittrisiko

BN Bank ASA benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Standardmetoden innebærer at det benyttes standardiserte, myndighetsbestemte risikovekter ved beregningen av kapitalkravet.

Banken har søkt om å få benytte den såkalte avanserte IRB-metoden for mesteparten av sin utlånsportefølje. Banken forventer en tilbakemelding på sin søknad fra Finanstilsynet i løpet av 1.halvår 2014.

3.2 Operasjonell risiko

Ved beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko benyttes basismetoden, som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til gjennomsnittlig inntekt siste tre år.

3.3 Markedsrisiko

BN Bank ASA er fritatt fra krav om å beregne markedsrisiko. BN Bank har ikke posisjoner pr 31.12.2013 som innebærer at det beregnes kapitalbehov etter de regulatoriske regler under pilar 1.

3.4 Beregning av kapitalbehov

Risikjustert kapital beskriver hvor mye kapital konsernet mener å trenge for å dekke den faktiske risikoen konsernet har påtatt seg. Ettersom det er umulig å gardere seg mot alle mulige tap, har konsernet fastsatt at den risikjusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap i løpet av de neste 12 måneder. Det er lagt til grunn statistiske modeller for beregning av risikjustert kapital, men disse er for enkelte risikogrupeer komplettert med mer kvalitative vurderinger og beregninger. Figur 2 nedenfor viser fordelingen av risikjustert kapital per 30.06.2013.

Bankens krav til kapitaldekning i kredittvirksomheten påvirkes av samlet kredittksporing og den tapsrisiko som eksisterer i porteføljen.

Samlet vurdering av kapitalbehov er presentert og sammenligning av økonomisk kapitalbehov og regulatorisk kapitalbehov er presentert i Tabell 1.

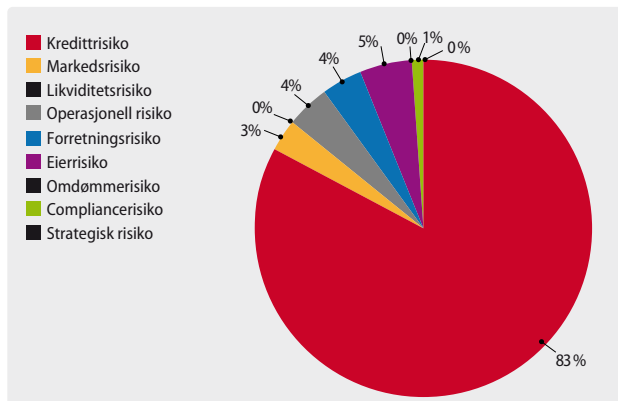
Tabell 1. Sammenligning av økonomisk kapitalbehov og regulatorisk kapitalbehov

Risikotyper	ICAAP Pilar II 1 år	ICAAP Pilar II 3 år	Akk. tap over 3 år i et alvorlig nedgangsscenario	Reg. kapital	Ren kjerne- kapital	Kjerne-Ansvarlig kapital	kapital
Kredittrisiko	1 922	3 329	1 569	2 324			
Markedsrisiko	58	100	100				
Likviditetsrisiko	0	0	0				
Operasjonell risiko	88	152	152	74			
Forretningsrisiko	100	173	173				
Eierrisiko	125	216	0				
Omdømmerisiko	6	10	0				
Comliancerisiko	0	0	0				
Strategisk risiko	10	17	0				
Totalt	2 308	3 997	1 994	2 386	3 085	3 630	4 507

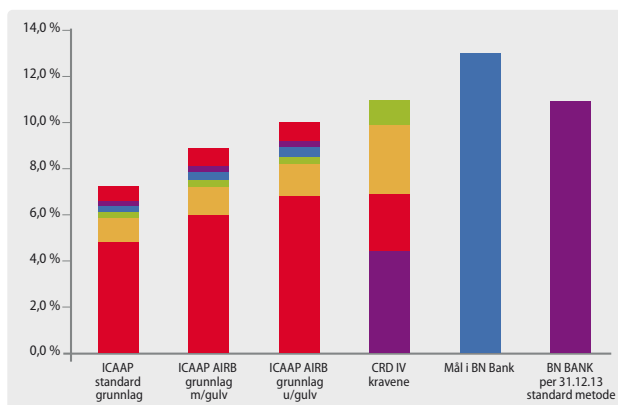
1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsolidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

Tabell 1 kan illustreres med fordeling som i Figur 2.

Figur 2. Andel av økonomisk kapital per område

Figur 3. Sammenligning ren kjernekapitaldekning

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsollidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

4. Konsolidering

4.1 Oversikt over datterselskaper

BN Bank konsernet består av banken BN Bank og kredittforetaket Bolig- og Næringskreditt AS (BNkreditt). I tillegg inngår eiendomsselskapet Collection Eiendom AS som ble opprettet i 2010.

5. Risiko- og kapitalstyring i BN Bank ASA

Markedet har siden sist Pilar 3 rapport definert nye nivåer for kapitaldekning, og det er et betydelig økt fokus på ren kjernekapital og kjernekapital. På bakgrunn av dette har banken revidert sine overordnede kapitalmål og fastsatt et nytt mål for kjernekapitaldekning. Ren kjernekapitaldekning skal være minimum 13,0 %, kjernekapitaldekning skal være på minimum 14,5 % og kapitaldekning skal være minimum 16,5% innen 1.juli 2016. Det er utarbeidet en kapitalplan for å nå målene.

Kapitaldekning og spesifikasjon av risikovektet balanse er presentert i note 1 i årsregnskap 2013.

5.1 Formål

Risiko- og kapitalstyringen i BN Bank skal støtte opp under konsernets strategiske målbilde, samt bidra til å sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- en tydelig bedriftskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring.
- en god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen.
- å tilstrebe god kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi.
- å unngå at uventede enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad.

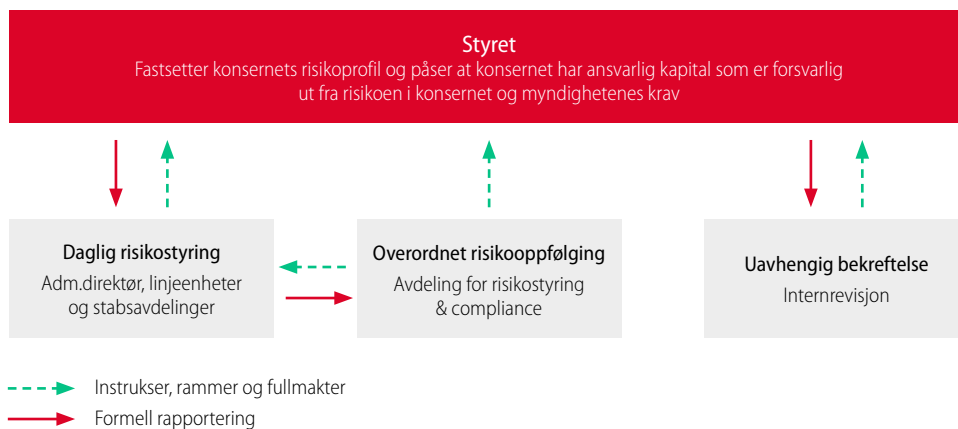
Konsernet skal ha en moderat til lav risikoprofil.

5.2 Kontroll- og styringsstruktur, roller og ansvar

I arbeidet med god og helhetlig risikostyring er bedriftskulturen grunnmuren som de andre elementene bygger på. Bedriftskulturen omfatter menneskene i organisasjonen (deres individuelle egenskaper og integritet, verdigrunnlag og etikk), ledelsesfilosofi/-stil og styringsprinsipper. Dårlig bedriftskultur kan vanskelig kompenseres med andre kontroll- og styrings tiltak. BN Bank har derfor etablert et tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som er godt kommunisert i hele organisasjonen. Konsernet legger vekt på uavhengighet i risikostyringen. Ansvaret for risikostyringen er derfor delt mellom ulike grupper i henhold til Figur 4.

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsollidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

Figur 4. Illustrasjon for ansvaret for risikostyring

Styret har ansvaret for å påse at konsernet har en ansvarlig kapital som er forsvarlig ut fra vedtatt risikoprofil og myndighetspålagte krav. Styret fastsetter de overordnede målsettingene relatert til risikoprofil og avkastning. Styret fastlegger videre de overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringen i konsernet, samt etiske regler som skal bidra til en høy etisk standard. Styrets arbeid er nedfelt i en årsplan som oppdateres årlig. Dette sikrer at styret har tilstrekkelig tid til og fokus på sentrale oppgaver årlig. Styret har opprettet et eget risiko- og revisjonsutvalg og et kompensasjonsutvalg. Risiko – og revisjonsutvalget er et forberedende organ for styret i saker som vedrører finansiell informasjon og bankens risikostyring og internkontroll. Utvalget består av tre medlemmer utgått av styret. Kompensasjonsutvalget skal tilsvarende bistå styret i dets arbeid med ansettelsesvilkår for BN Banks administrerende direktør, samt i forhold til hovedprinsipper og strategi for kompensasjon av det øverste ledersjikt i konsernet. Utvalget består av tre medlemmer utgått av styret.

Administrerende direktør har ansvaret for den overordnede risikostyringen. Det betyr at administrerende direktør er ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i konsernet, og at risikoeksponeringen overvåkes. Administrerende direktør er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Forretningsdivisjoner og stabsenheter har ansvaret for risikostyringen innenfor sitt ansvarsområde. Dette innebærer at lederne skal sørge for at det etableres og gjennomføres forsvarlig risikostyring, og sørge for at denne utføres i samsvar med styringsdokumenter, fullmakter, rutiner og instruks.

Avdeling for risikostyring er organisert uavhengig av linje- og stabsenheter og rapporterer direkte til administrerende direktør. Avdelingen har ansvaret for videreutvikling av rammeverket for risikostyring inkludert risikomodeller og risikostyringssystemer. Avdelingen er videre ansvarlig for uavhengig oppfølging og rapportering av risikobildet, og følger opp at konsernet etterlever gjeldende lover og forskrifter.

Internrevisjonen er styrets redskap for å påse at risikostyringen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Den interne revisjonsfunksjonen utføres av ekstern leverandør, noe som sikrer uavhengighet, kompetanse og kapasitet. Internrevisjonen rapporterer til styret. Internrevisjonens rapporter og anbefalinger knyttet til forbedringer i konsernets risikostyring blir gjennomgått og vurdert implementert.

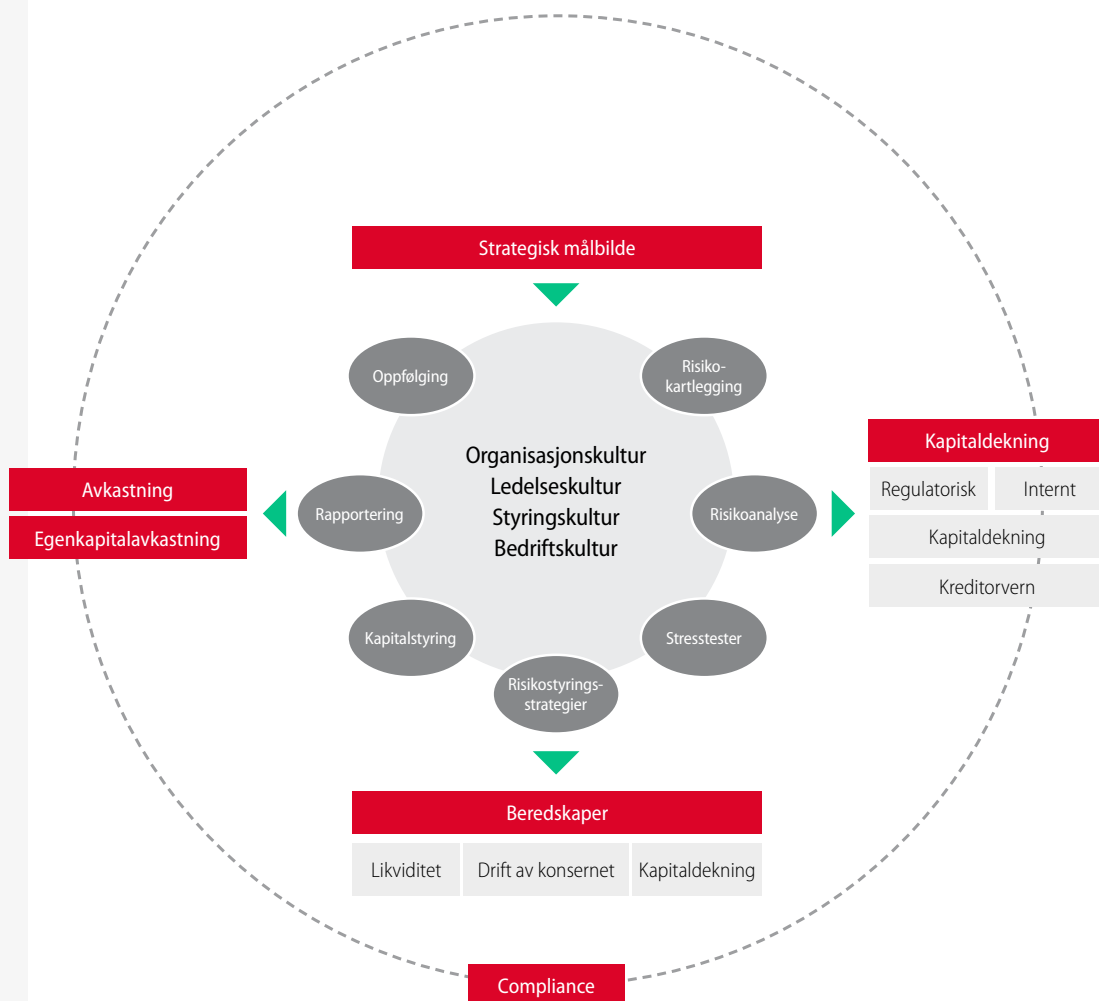
1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsollidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

5.3. Elementer i risiko- og kapitalstyringen

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring skal rammeverket baseres på de elementer som reflekterer den måten styret og ledelsen ønsker å styre konsernet på:

- Strategisk målbilde
- Organisering og bedriftskultur
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Stresstester
- Risikostrategier
- Kapitalstyring (inkl. avkastning og kapitaldekning)
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

Sammenhengen mellom de enkelte elementene kan oppsummeres som i figuren nedenfor.

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsollidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

Strategisk mål bilde

Risiko- og kapitalstyringen i BN Bank tar utgangspunkt i det definerte strategiske målbildet slik dette fremkommer gjennom strategiplanen.

Risikoidentifikasjon

Identifikasjon av risiko skal være fremoverskuende og integrert i strategi- og budsjettprosessen. Prosessen skal dekke alle vesentlige risikoen utsettes for og gjennomføres minimum årlig.

Risikoanalyse

Det skal gjennomføres en analyse av risikoene som er identifisert for å forstå risikoenes egenskaper og årsaksmekanismer. Vesentlige risikoen skal om mulig kvantifiseres gjennom forventet tap og behovet for risikostyrt kapital. Primært vil dette gjelde kreditt risiko. Kvantifiseringen skal være basert på anerkjente og betryggende metoder og fremgangsmåter for måling av risiko. Risikoanalysen skal også sikre at det foretas en kvalifisert og strukturert vurdering og dokumentasjon av etablerte kontroll- og styringstiltak.

Stresstester og scenarioanalyser

Det skal gjennomføres periodiske stresstester og scenarioanalyser for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen til konsernet. Analysene skal gjennomføres på de mest kritiske risikoområdene som bl.a. kreditt-, markeds- og likviditetsrisiko, og skal ta hensyn til en negativ makroøkonomisk utvikling over en periode på minimum tre år.

Risikostrategier

Gjennom risikostrategiene skal styret definere ønsket risikoprofil gjennom etablering av risikobaserte rammer og måltall på de ulike risikoområder. Strategiene skal revideres årlig.

Kapitalstyring

BN Bank skal ha en kapitalstyring som sikrer:

- en effektiv kapitalanskaffelse og – anvendelse i forhold til konsernets strategiske mål bilde og vedtatte forretningsstrategi
- egenkapitalavkastning i tråd med vedtatt strategi
- tilfredsstillende kapitaldekning ut fra valgt risikoprofil
- attraktive vilkår og langsiktig god tilgang på innlån
- utnyttelse av vekstmuligheter i konsernets til enhver tid definerte markedsområde
- at ingen enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

På grunnlag av det strategiske målbildet skal det årlig utarbeides en kapitalplan for de påfølgende tre år for å sikre en langsiktig og målrettet kapitalstyring. Kapitalplanen skal ta hensyn til fremskrivning av konsernets finansielle utvikling for de neste tre årene. Disse fremskrivningene skal ta hensyn til forventet utvikling i perioden samt en situasjon med alvorlige økonomiske tilbakeslag over minimum tre år. Med grunnlag i fremskrivningene av det samlede kapitalbehovet skal ledelsen og styret gjøre en samlet vurdering av om kapitalbehovet er tilstrekkelig og tilpasset BN Banks nåværende og fremtidige risikoprofil samt strategiske mål bilde.

BN Banks målsetting om kjerne- og total kapitaldekning skal sikre tilstrekkelig kapital til å:

- oppfylle myndighetenes krav
- ivareta vernet av konsernets kreditorer

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsolidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

Oppfølging, rapportering og overvåking

Alle ledere er ansvarlige for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde, og skal påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret og administrerende direktør. Konsernets risikorapportering har som formål å sikre at alle organisasjonsnivå har tilgang på tilstrekkelig og pålitelig risikorapportering. Den overordnede overvåking av risikoeksponering og risikoutvikling foretas av avdeling for risikostyring og følges opp gjennom periodiske rapporter til styret og administrasjonen.

Beredskapsplaner

Bankenes kjernevirksomhet er å ta risiko. Denne vil over tid kunne påføre bankene større uventede tap, på tross av gode risikostyringssystemer og prosesser. En slik situasjon vil kunne medføre alvorlig press på kapitaldekning, likviditet og drift. BN Bank skal derfor ha beredskapsplaner på nevnte områder.

Compliance (Etterlevelse)

Det skal finnes prosesser som sikrer etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter. Dette skal skje gjennom:

- et tydelig verdigrunnlag og en etisk standard som er klart kommunisert og forstått
- en prosess for å fange opp, kommunisere og implementere endringer i lover og forskrifter
- en prosess for å følge opp og rapportere etterlevelsen av lover og forskrifter

6. Informasjon per risikogruppe

6.1 Sentrale risikogrupper

BN Bank eksponeres for en rekke ulike typer risikoer. De viktigste risikogrupperne er:

Kredittrisiko: Er risikoen for tap som følge av kunders eller andre motparters manglende evne og/eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser.

Markedsrisiko: Er risikoen for tap som følge av endringer i observerbare markedskurser som renter, aksjekurser og valutakurser.

Operasjonell risiko: Er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Likviditetsrisiko: Er risikoen for ikke å være i stand til å innfri forpliktelser eller ikke evne å finansiere eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlige økte kostnader.

Eierrisiko: Er risikoen for:

- at BN Bank blir påført et negativt resultat fra eierposter i strategisk eide selskap.
- at BN Bank må tilføre ny egenkapital i strategisk eide selskap, enten dette skyldes kraftig vekst eller for å sikre videre drift som følge av større underskudd.

Eierrisiko vurderes i tilknytning til selskaper hvor BN Bank har vesentlig eierandel og/eller vesentlig innflytelse.

Forretningsrisiko: Er risikoen knyttet til uventede inntekts- og kostnadssvingninger. Risikoen kan være knyttet til konjunktursvingninger eller endret kundeadfærd.

Omdømmerisiko: Er risikoen for svikt i inntjening og tilgang på funding på grunn av sviktende omdømme hos kunder, motparter og/eller myndigheter.

Strategisk risiko: Er risikoen for tap som følge av feilslåtte strategiske satsninger.

Compliance risiko: Er risikoen for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner, bøter, økonomisk tap eller svekket omdømme som følge av manglende etterlevelse av lover og forskrifter.

BN bank benytter statistiske modeller for beregning av forventet tap og risikostjert kapital (økonomisk kapital), men beregningene forutsetter også bruk av kvalitative ekspertvurderinger.

Forventet tap: Beskriver det beløp man statistisk må forvente å tape i en 12 måneders periode.

Risikostjert kapital: Beskriver hvor mye kapital konsernet innenfor et gitt konfidensnivå mener å trenge for å dekke den faktiske risiko konsernet har påtatt seg.

Styret har vedtatt at den risikostjerte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap.

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsolidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

6.2 Kredittrisiko

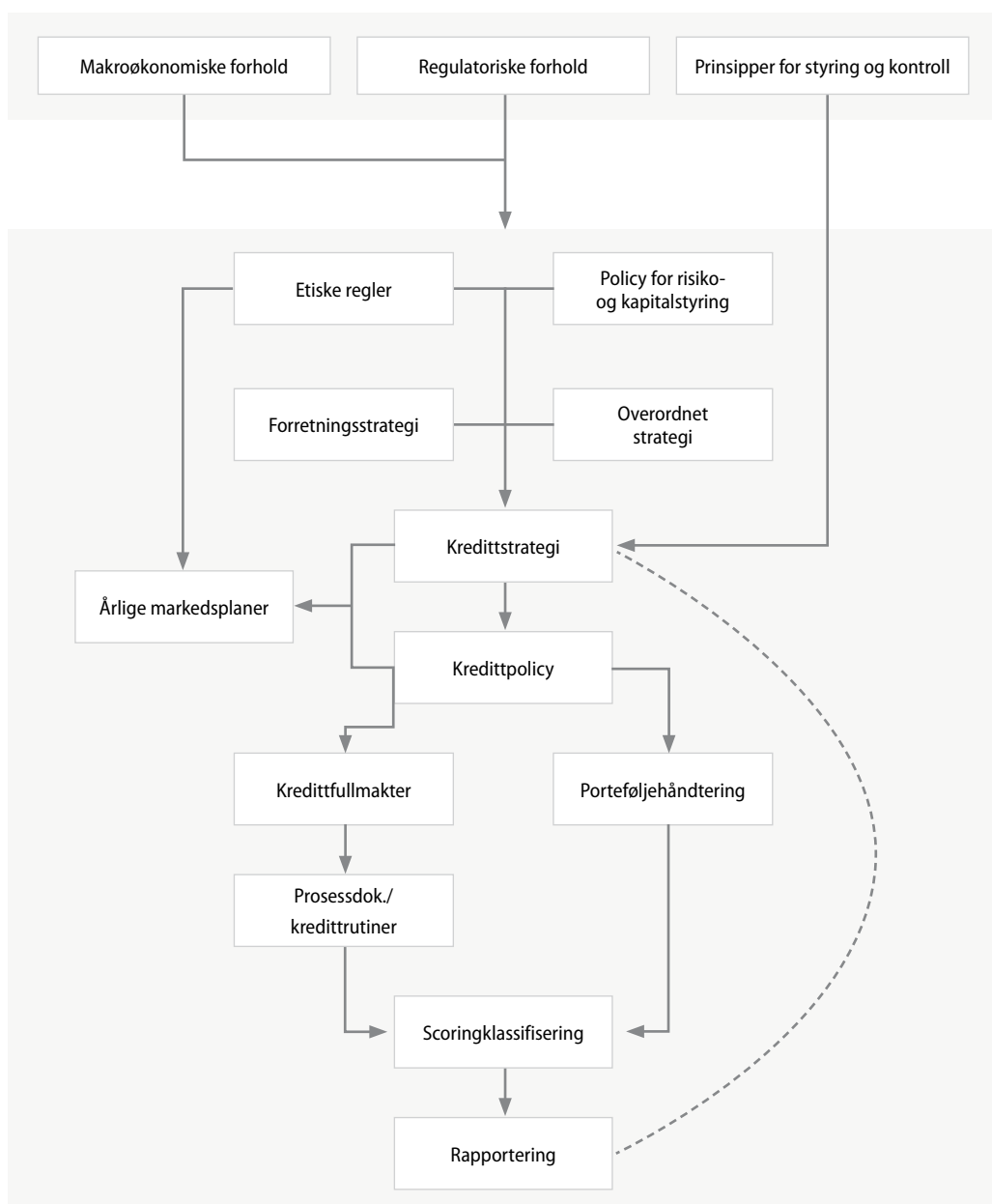
6.2.1 Styring og kontroll

Styring av kredittrisiko i BN Bank skal gjennomføres i tråd med kravene/anbefalingene i:

- kapitalkravsforskriften
- finanstillsynets metodikk for risikobasert tilsyn

Figuren nedenfor viser hva som ligger til grunn for styring og kontroll av kredittrisikoen.

Figur 5. Rammeverk for styring av kredittrisiko

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsolidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

Bankens strategiplan: Strategiplanen beskriver markedsmessige mål for finansieringsområdet og definerer bankens markedsområde. Strategidokumentet utgjør et viktig utgangspunkt for øvrige styrings- og plandokumenter på området.

Etiske retningslinjer: De etiske retningslinjene fungerer som en rettesnor for konsernets virksomhet ved å definere hvilke etiske krav vi stiller til oss selv og hvordan vi skal forholde oss til andre interessenter.

Overordnet risikostrategi: Overordnet risikostrategi er styrets instrument for fastsettelse og styring av konsernets risikoprofil. Risikoprofilen er definert med en tidshorisont på 1 år og med et konfidensintervall på 99,9 prosent som utgangspunkt. Beregningene bygger videre på de risikomodeller og modellforutsetninger som ligger til grunn for konsernets ICAAP.

Policy for risiko- og kapitalstyring: Policy for risiko og kapitalstyring er konsernets interne rammeverk for styring og kontroll. Policyen gir føringer for konsernets overordnede holdninger og prinsipper til risikostyring og skal sikre at konsernet etablerer og vedlikeholder en hensiktsmessig risikostyringsprosess. Videre skal dokumentet sørge for at rammeverket tilfredsstillende eksterne krav og forventninger til god risikostyring.

Dokumentet fastsettes av styret og revideres ved behov, minimum årlig.

Kredittstrategi: Kredittstrategien angir overordnede prinsipper for kredittgivning. Gjennom fastsettelse av volum og risiko-baserte måltall knyttet til portefølje, delportefølje og enkeltkunde defineres ønsket risikoprofil. Dette danner grunnlaget for rapportering og oppfølging av den løpende risikoeksponeringen.

Dokumentet fastsettes av styret og revideres ved behov, minimum årlig.

Kredittpolicy: Kredittpolicyen beskriver ansvars- og rollefordeling, og fastsetter mer detaljerte kriterier for kredittvirksomheten. Policyen beskriver hva som er akseptabelt innenfor gitte områder i kredittvurderingen. Hensikten er å sikre at banken opptrer ensartet og i tråd med eksterne rammebetingelser (lover og regler) og internt fastsatt risikonivå. Dokumentet fastsettes av styret og revideres ved behov, minimum årlig.

Årlige markeds- og aktivitetsplaner: De årlige markeds- og aktivitetsplanene beskriver hvilke aktiviteter som skal gjennomføres det enkelte år. Disse skal bidra til de markedsmessige, inntjeningsmessige og risikomessige målsettinger i henhold til bankens strategiplan og risikostrategier nås. Årlige markeds- og aktivitetsplaner fastsettes administrativt.

Bevilningsreglement/kredittfullmakter: Styret delegerer kredittfullmakt til administrerende direktør og fastsetter bankens bevilningsreglement. Kredittfullmaktene er personlige og skal gjenspeile den enkeltes kompetanse. Kredittfullmaktene differensieres etter volum og risiko. Bevilningsreglementet revideres ved behov, minimum årlig.

Prosessdokumentasjon/kredittrutiner: Dokumentene regulerer ulike forhold knyttet til den løpende kredittgivning og engasjementsoppfølging, herunder rutiner for oppfølging av misligholdte engasjementer, vurdering av nedskrivningsbehov m.v. Dokumentene utarbeides av Kredittsjef PM og BM i samråd med forretningsområdene, og vedtas av administrerende direktør. Dokumentene revideres løpende.

Risikoprising: BN Bank etterstreber riktig prising av kreditt risiko og har etablert prismodeller basert på risikoklassifiserings-systemet.

Validering: Valideringsprosessen har til hensikt å etterprøve kreditt risikomodelle og konsernets IRB system i den hensikt å sikre at så vel modeller som etterlevelse og anvendelse av IRB-systemet har god kvalitet over tid. Avdelingen for Risikostyring & Compliance har ansvaret for utførelsen av valideringen. Valideringsresultater blir presentert for valideringskomiteen som består av bankens ledergruppe. Valideringskomiteen innstiller eventuelle justeringer og endringer til styret som endelig foretar en beslutning.

Stresstesting: BN Bank gjennomfører periodiske stresstester av kredittporteføljen hvor effekten av stresstestene på forventet tap og risikojustert kapital analyseres og vurderes.

6.2.1 Oppfølging av kreditt risiko/risikorapportering

Risikoeksponeringen innenfor kredittområdet følges opp ved hjelp av et porteføljestyresystem som gir muligheter for en hensiktsmessig oppfølging av porteføljens risikoprofil og utviklingen av denne. Det vektlegges å følge opp risikofordelt portefølje og utviklingen i denne basert på bevegelser mellom risikoklasser (migrering), forventet tap, risikojustert kapital og risikojustert avkastning.

Avdeling for risikostyring følger opp risikoen i kredittporteføljen og rapporterer kvartalsvis til styret og bankens ledergruppe. I tillegg utarbeider avdeling for risikostyring en månedlig risikorapport til bankens ledelse på utvalgte risikoparametre. Forretningsdivisjonene har ansvaret for å følge opp tilsvarende innenfor egen divisjon.

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsollidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

6.2.2 Kredittrisikomodeller

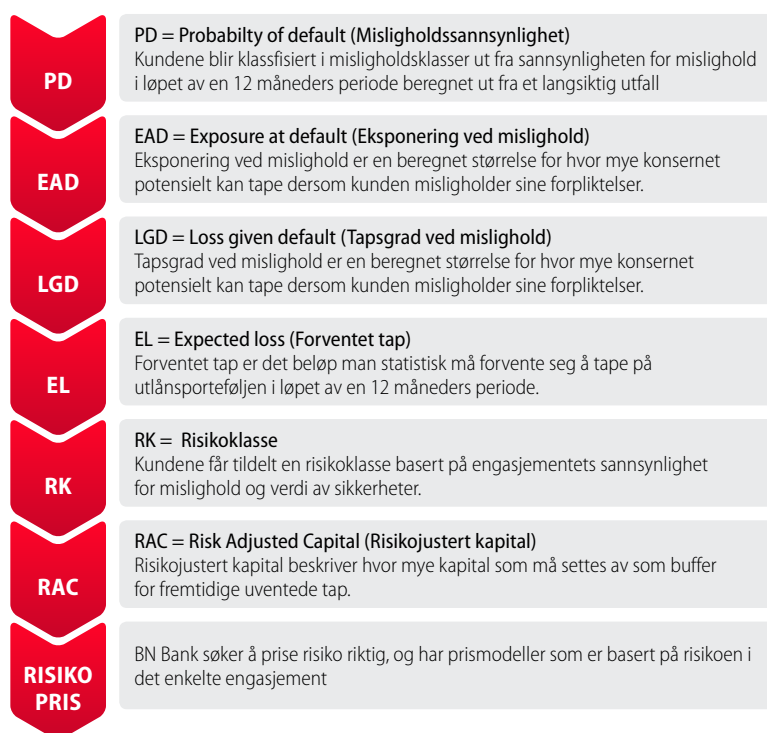
Kreditmodeller og risikoklassifiseringssystem

BN Bank benytter sammen med de øvrige bankene i SpareBank 1- alliansen, felles modeller for beregning av kredittrisiko på porteføljenivå og i innvilgelsesprosessen for personmarkedet. Modellene er basert på statistiske beregninger, og er under løpende validering og videreutvikling.

BN Bank benytter en kontantstrømsmodell for beregning av kredittrisiko for både porteføljenivå og i innvilgelsesprosessen for bedriftsmarkedet. Dette er en simuleringsmodell som beregner PD og LGD. Modellen er under løpende validering og videreutvikling.

Per 31.12.2013 benytter BN Bank modellene i den interne rapporteringen på kredittrisiko. Kapitaldekningsberegningen etter reglene for standard metode, men det beregnes parallelt kapitaldekningsberegning etter reglene for IRB avansert metode. Modellene baserer seg i hovedsak på følgende komponenter:

Figur 6. Risikoklassifiseringssystemet

Beskrivelse av komponentene er beskrevet i BN Bank ASA sin årsrapport 2013.

6.2.3 Porteføljeinformasjon

Informasjon om bankens kredittrisiko omfatter beskrivelse av utlånsportefølje, tapsutsatte eller misligholdte engasjementer samt øvrig relevant informasjon knyttet til kredittrisiko.

Ved utgangen av 2013 var forventet tap på utlån i forvaltet portefølje og garantiporteføljen på 0,31 prosent. Justert for engasjement hvor det er gjort tapsavsetninger er forventet tap 0,054 prosent. I 2013 har individuell nedskrivning på utlån vært 0,51 prosent i forvaltet portefølje og garantiporteføljen. Forventet tap og individuelle nedskrivninger fordeler seg som følger:

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsollidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

Tabell 2 Forventet tap (prosent) neste 12 måneder

Tall i prosent	Forventet tap	Forventet tap ikke tapsutsatt	Gruppevise nedskrivninger	Individuelle nedskrivninger
Bedriftsmarked	0,46	0,078	0,15	0,45
Privatmarked	0,075	0,006	0,08	0,01
Garantiportefølje	0,77	0,21	7,67	24,20
Total	0,31	0,054	0,19	0,51

Det er satt av til sammen 349 mill. kr (0,7 prosent) til individuelle og gruppevise nedskrivninger pr 31.12.13. Til sammenligning er forventet tap på frisk portefølje på 0,054 prosent som tilsvarer 27 mill. av forvaltet portefølje.

Tabell 2 viser forventet årlig gjennomsnittlig netto tap for banken. Dette er det beløpet morbanken og konsernet statistisk forventer å tape på utlånsporteføljen neste 12 måneder. Verdiene er beregnet med bakgrunn i historiske data. Forventet tap er en estimert størrelse og de faktiske tapene som vi observerer kan svinge.

Tabell 3. PD og DR for PM boliglånsporteføljen i løpet av 2013

PD	PD UVEKTET	PD VEKTET	ANTALL	ANTALL MISL.	DR UVEKTET	DR VEKTET
A	0,07 %	0,07 %	3909	0		
B	0,16 %	0,16 %	3584	2	0,06 %	0,05 %
C	0,34 %	0,35 %	1668	1	0,06 %	0,01 %
D	0,60 %	0,59 %	416	1	0,24 %	0,08 %
E	0,95 %	0,94 %	243	0		
F	1,75 %	1,76 %	201	3	1,49 %	1,70 %
G	3,57 %	3,54 %	121	5	4,13 %	3,71 %
H	7,14 %	7,24 %	50	2	4,00 %	8,40 %
I	21,33 %	22,36 %	104	13	12,50 %	13,11 %
SAMLET	0,50 %	0,61 %	10 296	27	0,26 %	0,32 %

Tabell 4. PD og DR for BM i løpet av 2013

PD KLASSE	PD SNITT VEKTET	EAD I MISL.	EAD SAMLET	VEKTET DR	PD SNITT UVEKTET	ANTALL MISL.	ANTALL TOTALT	DR UVEKTET
01	0,08 %		2 613 689 972		0,08 %		224	
02	0,23 %		3 051 366 641		0,23 %		57	
03	0,38 %		3 015 168 259		0,38 %		48	
04	0,53 %		3 587 412 581		0,53 %		49	
05	0,70 %		2 749 917 569		0,70 %		69	
06	1,00 %		3 174 509 641		1,00 %		66	
07	1,60 %	3 594 848	6 441 398 353	0,06 %	1,60 %	1	75	1,33 %
08	2,75 %	96 759 306	3 238 462 973	2,99 %	2,75 %	3	41	7,32 %
09	5,75 %	91 909 497	683 701 459	13,44 %	5,75 %	2	15	13,33 %
10	30,00 %	301 898 356	504 373 068	59,86 %	30,00 %	3	10	30,00 %
sum	1,63 %	494 162 007	29 051 000 517	1,70 %	1,23 %	9	654	1,38 %

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsollidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

6.3 Markedsrisiko

Markedsrisiko defineres som risiko for tap som følge av endringer i observerbare markedsvariable (renter, valutakurser og verdipapirer). BN Bank har ingen egen aksjeportefølje, og bankens markedsrisiko oppstår kun som følge av rente- og valutarisiko. BN Bank måler og styrer eksponeringen mot markedsrisiko etter klart definerte rammer. I den løpende oppfølgingen kvantifiseres markedsrisiko gjennom løpende måling av eksponering i forhold til rammer i avdeling for Risikostyring.

6.3.1 Styring og kontroll

Strategi for markedsrisiko er bankens ledende dokument for styring av markedsrisiko. Denne definerer tallfestede rammer for både rente- og valutaeksponering og verdipapirer.

Markedsrisikoen styres, måles og overvåkes løpende med bakgrunn i rammer vedtatt av styret. Rammene fremgår av Strategi for markedsrisiko hvor maksimale rammer for eksponering i rentebærende instrumenter og valuta fremgår. Strategi for markedsrisiko revideres årlig. I strategi for risiko og kapitalstyring er det beskrevet og fastsatt ramme for risikostyrt kapital for markedsrisiko.

6.3.1.1 Renterisiko

Renterisiko oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldsposter har ulike gjenstående rentebindingstid. Den totale renterisiko kan splittes i tre elementer;

- Basisrisiko
- Administrativ renterisiko
- Rentekurverisiko

Basisrisiko er den verdiendring på konsernets eiendeler og gjeld som finner sted når hele rentekurven parallellforskyver seg.

Administrativ renterisiko oppstår på grunn av den tid det tar før renteendring inntreffer i markedet til konsernet har justert vilkårene på innskudd og utlån med flytende rente. Finansavtaleloven krever som hovedregel minimum 6 ukers varslingsfrist ved renteøkning på utlån til kunder og 8 uker ved rentereduksjon på innskudd.

Rentekurverisiko er risikoen for at rentekurven forskyver seg ulikt innenfor ulike løpetidsbånd ved en renteendring

Formålet med konsernets styring av renterisiko er å sikre at konsernet til enhver tid har en kjent renterisikoeksponering og at denne er i samsvar med konsernets risikoprofil, gjeldende rammer og forventninger til fremtidig renteutvikling.

6.3.1.2 Valutarisiko

Valutarisiko måles ut fra samlet brutto- og nettoposisjon i valuta og nettoposisjon i ulike valutarter. Det er etablert rammer for brutto og netto posisjonering i valuta, samt ramme for plassering i enkeltvaluta.

6.3.1.3 Spreadrisiko

Spreadrisiko defineres som risikoen for endringer i markedsverdi for bankens portefølje av obligasjoner og sertifikater, som følge av generelle endringer i spread i markedet. BN Banks risikotoleranse tilsier at spreadrisikoen skal søkes redusert i størst mulig grad. Med bakgrunn i dette vil det si at vår likviditetsportefølje kan defineres som en bankportefølje, dvs at vi i hovedsak ikke har eiendeler med tanke på videresalg eller kortsiktige investeringer for å dra fordel av pris eller rentevariasjoner (se kapitalkravforskriften § 31-1).

Beregningen av bankens spreadrisiko skal ta utgangspunkt i finanstilsynets Modul for markedsrisiko. Dokumentet gir retningslinjer for bankens fastsettelse av kredittspreadendringer

6.3.1.4 Overvåking og rapportering

Avdeling for risikostyring gjennomfører uavhengig rapportering av de ulike elementer innenfor markedsrisiko til styret og ledelsen i risikorapportering. I tillegg rapporteres i forhold til rammeovervåking i månedlig risikorapport til konsernets ledergruppe.

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsollidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

6.4 Operasjonell risiko

BN Bank definerer operasjonell risiko som "risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser". Operasjonell risiko er en risikokategori som fanger opp alt det vesentligste av kostnader forbundet med kvalitetsbrister i bankens løpende virksomhet.

Risikoen kan inndeles etter tre underliggende forhold:

- Menneskelige faktorer
 - o Tap eller risiko som følge av utilsiktede handlinger, kvalitetssvikt, manglende oppfyllelse av en forpliktelse overfor bestemte kunder eller brudd på rutiner/retningslinjer i kundeprosesser.
 - o Tap eller risiko som følge av hendelser som er i strid med lovgivning, forskrifter og avtaler om arbeidsmiljø.
 - o Tap eller risiko som følge av handlinger, begått av ansatte, med sikte på uberettiget å tilegne seg midler eller omgå lovgivning eller virksomhetens mål.
- System/tekniske faktorer
 - o Tap eller risiko som følge av driftsavbrudd eller systemfeil.
- Eksterne faktorer
 - o Tap eller risiko som følge av handlinger, begått av tredjepart, i den hensikt å bedra, uberettiget tilegne seg midler, eller omgå lovgivningen.

Operasjonell risiko omfatter juridisk risiko, men ikke strategisk risiko eller omdømmerisiko.

Mens bankene bevisst tar markeds- og kredittrisiko, er operasjonell risiko en risikotype man i størst mulig grad søker å unngå.

6.4.1.1 Styring og kontroll

BN Bank har en klar strategi om å være kostnadseffektiv, ha lav risiko og være enkel og forutsigbar. Som en konsekvens er det et mål for BN Bank å ha en så effektiv styring av operasjonell risiko, at ingen enkelthendelser forårsaket av operasjonell risiko skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad.

Banken har gjennom de siste årene iverksatt tiltak for på sikt å bedre kunne kvantifisere både risikotoleranse og kapitalbehov for operasjonell risiko gjennom løpende revidering av Strategi og Policy for Operasjonell risiko og internkontroll.

Det er lagt vekt på identifisering, styring og kontroll av operasjonell risiko på alle nivåer i BN Bank. Lederens viktigste hjelpemiddel i arbeidet er faglig innsikt og ledelseskompetanse samt handlingsplaner, kontrollrutiner og gode oppfølgingssystemer

6.4.1.1.1 Identifisering av risiko

Den overordnede målsetting er at konsernet skal ha effektiv styring og overvåking av operasjonell risiko slik at ingen enkelt-hendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad. Likeledes skal risikostyringen være tilpasset valgt ambisjonsnivå i forhold til kapitalkravforskriften.

Dette innebærer at:

- Hver enhets leder er ansvarlig for å kjenne og styre den operasjonelle risiko innenfor eget ansvarsområde.
- Styringen av den operasjonelle risikoen skal redusere risikoen for uønsket tap.
- Det skal gjennomføres vurderinger av den operasjonelle risiko i konsernets planer og drift, samt ved alle vesentlige endringer i virksomheten.
- Det skal legges spesiell vekt på å arbeide med kvalitetsforbedringer og forebyggende tiltak, samt å følge opp at det gjennomføres tiltak på identifiserte forbedringsområder.
- Det skal foreligge krise-, beredskaps- og kontinuitetsplaner for alle forretningskritiske prosesser og på områder som vedrører helse, miljø og sikkerhet.
- Operasjonelle tapshendelser skal registreres.
- Arbeidet med styring og kontroll av operasjonell risiko skal dokumenteres, og risikobildet skal rapporteres periodisk til styret og ledelsen.

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsollidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

6.4.1.1.2 Database for registrering av uønskede hendelser

BN Bank har etablert en egen database for registrering og oppfølging av uønskede hendelser. Databasen har vært i bruk i banken fra høsten 2010. I databasen for operasjonell risiko skal uønskede hendelser og nesten-hendelser registreres som kan og/eller vil medføre:

- økonomisk tap
- uønsket hendelse
- tap av omdømme

Formålet med å registrere i basen er:

- å kunne sette inn tiltak og/eller forbedringstiltak for å forhindre eller redusere uønskede hendelser – kontinuerlig forbedring
- i henhold til forskrifter om kapitalkrav til finansinstitusjoner², å fange opp alle vesentlige risikofaktorer og kunne bygge modeller for beregning av forventet/ uventet tap basert på interne data
- å samle data for rapportering av "misligheter mot banker" til FNO, bankens interne risikorapport og ICAAP rapport. Det er etablert struktur for oppfølging av alle innrapporterte hendelser i taps- og hendelsesbasen mot ansvarlig leder og prosessansvarlig.

6.4.1.1.3 Årlig lederbekreftelse

Det gjennomføres en årlig lederbekreftelse hvor det rapporteres oppover i organisasjonen om kvaliteten i internkontrollen innenfor den enkelte organisatoriske enhet. Bekreftelsen danner grunnlaget for forbedringstiltak på identifiserte områder.

6.4.1.1.4 Oppfølging av eksterne rapporter

Rapporter fra intern-, eksterntrevisorer og tilsynsmyndigheter følges opp i egne møter hvor risikoeier og andre nøkkelpersoner involveres. Tiltak følges opp gjennom oppsatte handlingsplaner /tiltaksplaner utarbeidet i møtet. Avdekkede forbedringsområder for øvrig, herunder forbedringsområder som avdekkes i den årlige lederbekreftelsen, registreres og følges opp mot risikoeier via bankens handlingsplaner hos compliance

6.5 Compliancerisiko

Compliance risiko er risikoen for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner, bøter, økonomisk tap eller svekket omdømme som følge av manglende etterlevelse av lover og forskrifter.

6.5.1 Styring og kontroll

Med bakgrunn i strategi for risiko- og kapitalstyring er det egne retningslinjer for compliance. Retningslinjene skal sikre

- en effektiv prosess for å fange opp, kommunisere og implementere endringer i lover/forskrifter, bransjestandarder og interne retningslinjer
- en effektiv prosess for å følge opp og rapportere etterlevelsen av lovene/forskriftene, bransjestandardene og de interne retningslinjene

Det er i banken ett Compliance og sikkerhetsutvalg som skal påse at relevansen av nye og endrede lover, forskrifter og rundskriv blir vurdert av organisasjonen. Utvalget skal deretter påse at relevante lover, regler etc. blir implementert. Utvalget har møter minimum 6 ganger i året. Det rapporteres til ledergruppen etter hvert møte og til styret årlig.

Banken deltar også i diverse fora i regi av Alliansen der compliancevurdering er tema.

I tillegg gjøres en vurdering av etterlevelse gjennom den årlige lederbekreftelsen, samt at intern revisor vurderer etterlevelse i forbindelse med ulike internrevisjonsprosjekter.

³Forskrift om kapitalkrav for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond. Finansdepartementet.

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsollidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

6.6 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at BN Bank ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Bankens avkastning og nivået på bankens kapitaldekning vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig funding til enhver tid.

6.6.1 Styring og kontroll

Styring av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i likviditetsstrategi, som bl.a. definerer rammer for likviditetsrisiko, beredskapsplaner, måling og overvåking og rapportering. Strategi for likviditetsrisiko vedtas av styret og revideres årlig. I tilknytning til denne strategien er det etablert egen beredskapsplan for likviditet for håndtering av urolige likviditetssituasjoner. Beredskapsplan likviditet regulerer organisering og prosedyrer ved en krisesituasjon.

Finansavdelingen ved Finanssjef har ansvaret for den daglige løpende likviditetsstyringen herunder utarbeidelse av likviditetsprognoser, mens løpende overvåking i forhold til rammer og stresstester gjennomføres av avdeling for risikostyring. Avdeling for risikostyring gjennomfører uavhengig rapportering innenfor områder til styret og ledergruppen.

6.7 Eierrisiko

Eierrisiko er risikoen for at BN Bank ASA blir påført et negativt resultat fra eierposter i strategiske eide selskaper, eller at banken må bidra med ny egenkapital eller likviditet i strategisk eide selskaper, enten dette skyldes kraftig vekst eller for å sikre videre drift som følge av underskudd.

Følgende selskaper inngår i beregningen av eierrisiko:

- SpareBank1 Boligkreditt AS (eierandel 2,3 %)
- Roomy: Banken har 15% eierandel i selskapet Roomy AS til en kostnad på kr 500 000.
- SpareBank1 Kredittkort: Dette selskapet er nyetablert. Her får vi eierskap relativt ift. bruken tilsvarende modellen vi har for nærings/boligkreditt.

Kapitalbehov knyttet til eiendomsselskaper som er overtatt pga mislighold er behandlet under risiko for verdifall på fast eiendom. For øvrige selskaper vurderes det å være begrenset risiko og det er derfor ikke beregnet risikojustert kapital for disse.

6.8 Strategisk risiko

Strategisk risiko er risiko for uventede tap eller sviktende inntjening på grunn av feilslåtte strategiske satsninger, herunder vekstambisjoner, inntreden i nye markeder og/eller oppkjøp.

6.8.1 Styring og kontroll

Banken gjennomfører årlig en revisjon av strategien. Dette innebærer en gjennomgang og risikoanalyse knyttet til endringer i rammebetingelser, herunder konkurransesituasjonen, krav fra offentlige myndigheter, endring i kundeadferd og krav til kompetanse og organisering. Analysen sees opp mot muligheter for banken til å nå strategiske mål.

Ambisjonen med strategien for BN Bank er at banken skal være en attraktiv spesialistbank med vekt på selvbetjening, enkelhet og konkurransedyktige vilkår. For PM vil det være å øke produktbredden (Jobbe systematisk for å flytte kunder inn i Bruk-segmentet) og øke frekvensen (Få kundene til å bruke elektroniske kanaler, og optimalisere innhold og brukervennlighet i disse). For BM vil det være at BN Bank skal fortsette utviklingen med å etablere seg som en forutsigbar aktør innenfor finansiering av næringsseiendom.

Gjennomføring av strategien vil kreve investeringer i selvbetjeningsløsninger for PM og vil medføre kostnader til posisjonering og rekruttering av kunder.

1. Innledning
2. Dagens kapitaldekningsregler
3. Metodevalg
4. Konsolidering
5. Risiko- og kapitalstyring
6. Informasjon per risikogruppe

6.9 Forretningsrisiko

Forretningsrisiko er risikoen for uventede inntekts- og/eller kostnadssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundedadferd.

Den mest sentrale refleksjonen ved denne definisjonen er at volatiliteten i resultatet til BN Bank i all vesentlighet nettopp påvirkes av kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Dette er risiko vi allerede har allokert kapital for. Denne refleksjonen har bakgrunn i bankens strategi som innebærer posisjonering som en enkel og forutsigbar bank omkring kjerneområdet.

6.9.1 Styring og kontroll

God strategisk planlegging er det viktigste verktøy for å redusere eksponeringen mot forretningsrisiko og innebærer at BN Bank foretar tilpasninger i sin egen forretningsmodell for å kompensere for eventuelt inntektsbortfall, enten dette er gjennom å finne andre inntektsområder, eller gjennom å tilpasse kostnader til den nye forretningsmodellen. Volatiliteten i resultatet følges løpende opp gjennom måling av aktivitetsnivå og analyser av økonomiske resultater på divisjonsnivå og på morbank/konsernnivå for å identifisere avvik fra plan. Vi legger til grunn at vurdering av overordnet styring og kontroll har gyldighet i forhold til å konkludere på styring av forretningsrisiko. Styringen av denne risikoen vurderes å være tilfredsstillende, herunder også i fremoverskuende perspektiv.

Banken følger opp den forretningsmessige risikoen gjennom den løpende økonomiske rapporteringen og rapportering i bankens målekort. Rapporteringen skal bidra til at inntektssvikt eller kostnadsøkninger ikke får vesentlige konsekvenser for konsernets resultat, noe som stiller krav til både rapporteringshyppighet og omfang.

For å bedre rapporteringskvaliteten har banken tatt i bruk fullkostfordelt intern regnskap. Et helhetlig rapporterings- og oppfølgingsystem hvor alle konsernets virksomhetsområder omfattes.

Risikoustert avkastning er og forventes å være et sentralt resultatmål fremover. Månedlig rapporteres det i den interne rapporteringen for risikoustert avkastning pr forretningsområde.

www.bnbank.no

BN Bank